

<http://www.ajessjournal.com>

Akademik Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi (AESD)

Academic Journal of Education and Social Sciences (AJESS)

Teachers' Perspectives on Primary School Students' School Adjustment Issues

İlker KARAMAN

Article Information	Abstract
Keywords: <i>School Adaptation</i> <i>Student Challenges</i> <i>Primary School</i>	This research aims to determine the main problems that primary school students encounter during the adaptation process to school in line with teachers' views. The research question was determined as "What are the main problems that primary school students encounter during the adaptation process to school and how do teachers evaluate these problems?" Semi-structured interviews were conducted with 15 classroom teachers using the phenomenological research model. The data were examined using the content analysis method and the findings were divided into four main categories: emotional and social adaptation problems, academic adaptation problems, problems related to teacher and family interaction, and behavioral adaptation problems. According to the findings, it was determined that the students experienced adaptation difficulties such as school anxiety, difficulties in separating from the family, and problems in focusing on lessons. It was found that teachers emphasized obstacles such as lack of family cooperation and difficulties in adapting to classroom rules. It is suggested that teachers, family support, and in-school interaction should be increased in order to solve these problems. The results of the research serve as a guide for teachers and education policies and may contribute to the improvement of teaching methods and school support systems.
Received: 20.08.2024 Revised: 21.10.2024 Accepted: 10.12.2024	

İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyum Sorunları ile İlgili Öğretmen Görüşleri

Makale Bilgileri	Öz
Anahtar Kelimeler: Okula Uyum Öğrenci Sorunları İlkokul	Bu araştırma, ilkökul öğrencilerinin okula uyum sürecinde karşılaştıkları temel sorunları öğretmen görüşleri doğrultusunda belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın sorusu, "İlkokul öğrencilerinin okula uyum sürecinde karşılaştıkları temel sorunlar nelerdir ve öğretmenler bu sorunları nasıl değerlendirmektedir?" olarak belirlenmiştir. Fenomenolojik araştırma modeli kullanılarak, 15 sınıf öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Veriler, içerik analizi yöntemiyle incelenmiş ve bulgular dört ana kategoriye ayrılmıştır: duygusal ve sosyal uyum sorunları, akademik uyum sorunları, öğretmen ve aile etkileşimi ile ilgili sorunlar ve davranışsal uyum sorunları. Bulgulara göre, öğrencilerin okul kaygısı, aileden ayrılma güçlükleri, derslere odaklanma sorunları gibi uyum güçlükleri yaşadığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin, aile iş birliği eksiklikleri ve sınıf kurallarına uyumda yaşanan zorluklar gibi engelleri vurguladıkları bulunmuştur. Bu sorunların çözülmesi için öğretmenler, aile desteği ve okul içi etkileşimin artırılması gerektiğini önermektedir. Araştırmanın sonuçları, öğretmenler ve eğitim politikaları için rehber niteliğinde olup, öğretim yöntemlerinin ve okul destek sistemlerinin iyileştirilmesine katkı sağlayabilir.
Yükleme: 20.08.2024 Düzeltilme: 21.10.2024 Kabul: 10.12.2024	

Giriş

İlkokul dönemi, öğrencilerin bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimlerinin hızla şekillendiği kritik bir evredir (Pianta, Cox & Snow, 2007). Bu süreçte öğrencilerin okula uyum sağlayabilmeleri, akademik başarılarının yanı sıra psikososyal gelişimleri açısından da belirleyici bir faktördür (Ladd, 1999). Okula uyum, öğrencinin okul ortamına, öğretmen beklentilerine, akran ilişkilerine ve akademik gerekliliklere adapte olabilmesini ifade eder (Wentzel, 1998). Ancak bazı öğrenciler bireysel, ailevi veya çevresel faktörler nedeniyle okula uyum sağlamakta güçlük çekmektedir (Bronfenbrenner, 1979).

Öğrencilerin yaşadığı uyum sorunları, onların motivasyonlarını, akademik başarılarını, sosyal ilişkilerini ve genel öğrenme süreçlerini olumsuz etkileyebilir (Birch & Ladd, 1997). Okul kaygısı, sınıf kurallarına uyumda yaşanan zorluklar ve arkadaş edinme problemleri gibi faktörler, öğrencilerin eğitim sürecine aktif katılımını engelleyebilir (Buhs, Ladd & Herald, 2006). Öğrencinin okul ortamında kendini rahat hissetmemesi, ilerleyen dönemlerde akademik başarı düşüşü, davranış problemleri ve hatta okul terki gibi uzun vadeli olumsuz sonuçlara yol açabilir (Raver, 2002).

Öğretmenler, öğrencilerin sınıf içindeki davranışlarını, sosyal etkileşimlerini ve akademik süreçlerini doğrudan gözlemleyebildikleri için, okula uyum sorunlarını belirlemede ve çözüm yolları geliştirmede önemli bir rol oynamaktadırlar (Hamre & Pianta, 2001). Öğretmenlerin sınıf içindeki deneyimleri, öğrencilerin karşılaştıkları güçlükleri anlamada değerli bir veri kaynağı oluşturmaktadır (Silver, Measelle, Armstrong & Essex, 2005). Aynı zamanda, öğretmenlerin bu süreçte önerdiği çözüm yolları, öğrencilerin daha sağlıklı bir uyum süreci geçirmesine katkı sağlayabilir (McClelland, Morrison & Holmes, 2000).

Bu çalışmada, ilkokul öğrencilerinin okula uyum sürecinde karşılaştıkları temel sorunları öğretmen görüşleri doğrultusunda belirlemek ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri sunmak amaçlanmaktadır. Öğretmenlerin gözlemlerine dayalı olarak elde edilen bulgular, eğitim politikalarının şekillendirilmesi, öğretim yöntemlerinin geliştirilmesi ve öğrencilere yönelik destek mekanizmalarının oluşturulması açısından önemli bir katkı sağlayacaktır (Merriam, 2009). Bu araştırmanın amacı, ilkokul öğretmenlerinin deneyimleri doğrultusunda öğrencilerin okula uyum sürecinde yaşadığı temel güçlükleri belirlemek ve bu sorunların

çözümüne yönelik öneriler geliştirmektir. Araştırma bulgularının, öğretmenler, eğitim yöneticileri ve aileler için rehber niteliğinde olacağı düşünülmektedir.

Bu amaç doğrultusunda araştırma sorusu “İlkokul öğrencilerinin okula uyum sürecinde karşılaştıkları temel sorunlar nelerdir ve öğretmenler bu sorunları nasıl değerlendirmektedir?” şeklinde belirlenmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenolojik (olgubilim) araştırma yöntemi kullanılmıştır. Fenomenoloji, bireylerin belirli bir olguya dair deneyimlerini anlamaya, açıklamaya ve yorumlamaya odaklanan bir araştırma yaklaşımıdır (Moustakas, 1994). Bu yöntem, katılımcıların öznel deneyimlerini ve bu deneyimlere yükledikleri anlamları derinlemesine incelemeye olanak tanır (Creswell, 2013). Özellikle sosyal bilimler ve eğitim araştırmalarında, bireylerin belirli bir konuya ilişkin algılarını ve yaşantılarını anlamak amacıyla yaygın olarak kullanılmaktadır (van Manen, 2016).

Fenomenolojik araştırmalarda temel amaç, araştırmaya konu olan olgunun, katılımcılar tarafından nasıl deneyimlendiğini ortaya koymaktır (Patton, 2002). Bu bağlamda, öğretmenlerin ilkokul öğrencilerinin okula uyum sürecine ilişkin deneyimlerini, gözlemlerini ve bu süreçle ilgili algılarını anlamak amacıyla fenomenolojik yaklaşım tercih edilmiştir. Çünkü öğretmenlerin sınıf içindeki gözlemleri ve öğrencilerle olan etkileşimleri, çocukların uyum süreçlerini en yakından değerlendirebilecekleri bir bağlam sunmaktadır (Giorgi, 2009).

Fenomenolojik araştırmalar, tanımlayıcı ve yorumlayıcı fenomenoloji olmak üzere iki temel yaklaşıma ayrılmaktadır (Smith, Flowers & Larkin, 2009). Tanımlayıcı fenomenoloji, Husserl’in felsefi temellerine dayanarak, katılımcıların yaşadığı deneyimleri betimlemeye ve anlamaya odaklanırken; yorumlayıcı fenomenoloji, Heidegger’in görüşleri doğrultusunda bu deneyimlerin arka planındaki anlamları keşfetmeyi amaçlamaktadır (Heidegger, 1927/1996). Bu çalışmada, öğretmenlerin okula uyum süreci hakkındaki görüşlerini doğrudan tanımlamaya yönelik bir yaklaşım benimsendiği için tanımlayıcı fenomenoloji çerçevesinde hareket edilmiştir. Fenomenolojik araştırmalarda kullanılan veri toplama yöntemi genellikle

derinlemesine görüşmeler ve açık uçlu sorular içeren görüşme formlarını kapsamaktadır (Seidman, 2019). Bu çalışmada da öğretmenlerin deneyimlerini en iyi şekilde anlamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Katılımcıların düşüncelerini serbestçe ifade edebilmeleri, araştırmanın güvenilirliği açısından kritik bir öneme sahiptir (Lincoln & Guba, 1985).

Sonuç olarak, bu çalışmada fenomenolojik yaklaşım benimsenerek, ilkokul öğrencilerinin okula uyum sürecine dair öğretmenlerin deneyim ve gözlemlerini ayrıntılı bir şekilde anlamaya yönelik bir yöntem izlenmiştir. Bu yöntem, öğretmenlerin konuya dair algılarını ve deneyimlerini derinlemesine incelemeye olanak sağladığı için tercih edilmiştir (Merriam, 2009).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, farklı ilkokullarda görev yapmakta olan 15 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılar, nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan amaçlı örnekleme (purposeful sampling) yöntemi ile belirlenmiştir (Patton, 2002). Amaçlı örnekleme, belirli bir olguya dair en fazla bilgi sağlayabilecek bireylerin seçilmesine dayanan bir yöntem olup, araştırmacının çalıştığı konuyla doğrudan ilişkili ve deneyim sahibi katılımcılara ulaşmasını sağlamaktadır (Creswell, 2013). Bu çalışmada, ilkokul öğrencilerinin okula uyum süreçlerini en iyi gözlemleyebilecek ve deneyimleyebilecek kişiler sınıf öğretmenleri olduğu için, öğretmenlerin araştırmaya dâhil edilmesi uygun görülmüştür.

Çalışma grubunun belirlenmesinde maksimum çeşitlilik örnekleme (maximum variation sampling) stratejisi benimsenmiştir. Maksimum çeşitlilik örnekleme, farklı demografik ve mesleki özelliklere sahip bireyleri kapsayarak, araştırma konusuna dair geniş bir bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır (Miles & Huberman, 1994). Bu bağlamda, farklı okul türlerinde (devlet ve özel), farklı sosyo-ekonomik çevrelerden gelen öğrencilere eğitim veren öğretmenlerin çalışmaya katılımı sağlanmıştır.

Katılımcıların seçiminde aşağıdaki kriterler dikkate alınmıştır:

1. **En az 5 yıl sınıf öğretmenliği yapmış olma:** Okula uyum süreciyle ilgili yeterli deneyime sahip olabilmeleri için öğretmenlerin belirli bir mesleki birikime sahip olmaları önemsenmiştir (Merriam, 2009).

2. **Farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki okullarda görev yapma:** Öğrencilerin okula uyum süreçleri, ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarına göre farklılık gösterebileceğinden, farklı çevrelerden gelen öğrencileri gözlemleyen öğretmenlerin dahil edilmesi amaçlanmıştır (Bronfenbrenner, 1979).

3. **İstekli ve gönüllü katılım:** Araştırmanın etik ilkeleri gereği, katılımcılar gönüllülük esasına göre belirlenmiş ve kişisel bilgileri gizli tutulmuştur (Lincoln & Guba, 1985).

Öğretmenlerin yaş, cinsiyet, mesleki deneyim ve görev yaptıkları okul türü gibi demografik bilgileri Tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2. Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Mesleki Deneyim (Yıl)	Görev Yapılan Okul Türü	Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Düzeyi
Ö1	Kadın	10	Devlet İlkokulu	Düşük
Ö2	Erkek	8	Özel İlkokul	Orta
Ö3	Kadın	15	Devlet İlkokulu	Orta
Ö4	Erkek	12	Devlet İlkokulu	Yüksek
Ö5	Kadın	7	Özel İlkokul	Orta
Ö6	Kadın	9	Devlet İlkokulu	Düşük
Ö7	Erkek	14	Devlet İlkokulu	Orta
Ö8	Kadın	11	Özel İlkokul	Yüksek
Ö9	Erkek	6	Devlet İlkokulu	Düşük
Ö10	Kadın	16	Devlet İlkokulu	Orta
Ö11	Erkek	5	Özel İlkokul	Yüksek
Ö12	Kadın	13	Devlet İlkokulu	Düşük

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Mesleki Deneyim (Yıl)	Görev Yapılan Okul Türü	Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Düzeyi
Ö13	Erkek	9	Özel İlkokul	Orta
Ö14	Kadın	7	Devlet İlkokulu	Orta
Ö15	Erkek	10	Özel İlkokul	Yüksek

Bu örneklem yapısı, ilkokul öğretmenlerinin farklı bağlamlardaki deneyimlerini kapsayarak, öğrencilerin okula uyum süreçleriyle ilgili çeşitli bakış açıları sunmayı mümkün kılmıştır. Çalışma grubunun çeşitliliği, elde edilen bulguların farklı sosyo-ekonomik ve eğitimsel bağlamları temsil etmesine katkı sağlamıştır.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, katılımcıların deneyimlerini ve algılarını derinlemesine anlamayı amaçlayan esnek ancak sistematik bir veri toplama yöntemidir (Merriam, 2009). Bu yöntemin tercih edilme nedeni, öğretmenlerin öğrencilerin okula uyum süreçlerinde karşılaştıkları sorunları ve bu sorunlarla başa çıkma yöntemlerini ayrıntılı bir şekilde ifade etmelerine olanak sağlamasıdır (Patton, 2002).

Görüşme formunun hazırlanması sürecinde, alan yazında yer alan önceki çalışmalar ve ilkokul öğrencilerinin okula uyum süreçleri ile ilgili kuramsal çerçeve dikkate alınmıştır (Ladd, 1999; Birch & Ladd, 1997). Hazırlanan form, uzman görüşüne sunulurken kapsam geçerliliği sağlanmıştır. Bu kapsamda, eğitim bilimleri ve psikolojik danışmanlık alanlarında uzman üç akademisyenin görüşleri alınarak, formda yer alan soruların açık, anlaşılır ve araştırmanın amaçlarına uygun olup olmadığı değerlendirilmiştir (Creswell, 2013). Uzmanlardan gelen geri bildirimler doğrultusunda, bazı sorular yeniden düzenlenmiş ve daha açık hale getirilmiştir.

Görüşme formu iki ana bölümden oluşmaktadır:

1. **Demografik Bilgiler:** Katılımcının cinsiyeti, mesleki deneyimi, görev yaptığı okul türü ve öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyi hakkında bilgi içeren sorular yer almaktadır.
2. **İçerik Soruları:** Öğretmenlerin öğrencilerin okula uyum süreçlerine ilişkin deneyimlerini anlamaya yönelik açık uçlu sorular yer almaktadır.

Görüşme formunda yer alan bazı temel sorular aşağıda sunulmaktadır:

- Öğrencilerinizin okula uyum sürecinde en sık karşılaştıkları zorluklar nelerdir?
- Okula uyum süreci en zor geçen öğrencilerinizin ortak özellikleri nelerdir?
- Öğrencilerin uyum sürecini kolaylaştırmak için hangi yöntemleri kullanıyorsunuz?
- Velilerin ve okul yönetiminin okula uyumu destekleme sürecindeki rolü nedir?
- Okula uyum sürecini desteklemek adına eğitim politikalarında veya öğretmen uygulamalarında ne gibi değişiklikler önerirsiniz?

Görüşmeler, yüz yüze ve çevrim içi platformlar aracılığıyla gerçekleştirilmiş olup, her bir görüşme 30-45 dakika sürmüştür. Katılımcıların gizliliğini ve etik ilkeleri korumak adına, görüşmeler ses kaydı alınarak gerçekleştirilmiş ve ardından yazılı hale getirilmiştir (Lincoln & Guba, 1985). Katılımcılardan önceden bilgilendirilmiş onam alınarak, araştırmanın etik standartlara uygun şekilde yürütülmesi sağlanmıştır.

Görüşme sürecinde kullanılan sorular ve verilerin toplanma biçimi, araştırmanın iç geçerliliğini ve güvenilirliğini artırmaya yönelik düzenlenmiştir (Miles & Huberman, 1994). Elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle incelenmiş ve belirlenen temalar doğrultusunda sınıflandırılmıştır.

Aşağıda, veri toplama sürecinin aşamalarını özetleyen tablo sunulmaktadır.

Tablo 3. Veri Toplama Sürecinin Aşamaları

Aşama	Açıklama
Görüşme formunun hazırlanması	Alan yazın taraması yapılarak yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturuldu.
Uzman görüşü alınması	Üç akademisyenin değerlendirmeleri doğrultusunda form revize edildi.
Pilot uygulama	Bir öğretmen ile ön görüşme yapılarak soruların anlaşılabilirliği test edildi.
Görüşmelerin gerçekleştirilmesi	15 öğretmenle birebir veya çevrim içi görüşmeler yapıldı.
Verilerin kaydedilmesi ve transkripsiyon	Ses kayıtları yazılı hale getirildi ve katılımcı kimlikleri gizlendi.
Analiz sürecine hazırlık	Veriler içerik analizi için kodlanarak kategorilere ayrıldı.

Veri Analizi

Bu araştırmada elde edilen veriler, içerik analizi (content analysis) yöntemi ile incelenmiştir. İçerik analizi, nitel verilerin sistematik bir şekilde kodlanarak, belirli temalar ve kategoriler altında sınıflandırılmasını sağlayan bir analiz tekniğidir (Miles & Huberman, 1994; Creswell, 2013). Bu yöntem, katılımcıların ifadelerindeki temel anlamları ortaya çıkarmak ve verilerden derinlemesine sonuçlar elde etmek için yaygın olarak kullanılmaktadır (Krippendorff, 2018).

Veri analizi süreci, dört temel aşamadan oluşmaktadır:

1. **Verilerin Transkripsiyonu:** Görüşmelerden elde edilen ses kayıtları kelimesi kelimesine yazıya dökülmüştür. Bu aşamada, verilerin doğruluğunu sağlamak adına araştırmacı tarafından tekrar gözden geçirilmiştir (Lincoln & Guba, 1985).
2. **Kodlama Süreci:** Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar, anlam bütünlükleri korunarak açık kodlama (open coding) yöntemiyle analiz edilmiştir (Strauss & Corbin, 1998). Bu

süreçte, her yanıt içerisindeki anahtar kavramlar belirlenmiş ve kodlar oluşturulmuştur.

3. **Temaların Belirlenmesi:** Kodlar arasındaki ilişkiler incelenerek benzer ifadeler bir araya getirilmiş ve ortak temalar oluşturulmuştur. Bu aşamada indüktif analiz (inductive analysis) yöntemi kullanılarak, öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda kategoriler belirlenmiştir (Patton, 2002).
4. **Sonuçların Yorumlanması:** Elde edilen temalar doğrultusunda bulgular açıklanmış ve öğretmen görüşlerine dayalı doğrudan alıntılarla desteklenerek raporlanmıştır.

Aşağıda, veri analiz sürecinin aşamalarını özetleyen tablo sunulmaktadır:

Tablo 4. İçerik Analizi Sürecinin Aşamaları

Aşama	Açıklama
Verilerin Transkripsiyonu	Görüşmeler yazıya döküldü ve doğruluk kontrolü yapıldı.
Kodlama Süreci	Görüşmelerden elde edilen yanıtlar, anlamlarına göre kodlandı.
Temaların Belirlenmesi	Kodlar arasındaki ilişkiler incelenerek benzer içerikler gruplandırıldı.
Sonuçların Yorumlanması	Bulgular öğretmen alıntlarıyla desteklenerek raporlandı.

Kodlama sürecinde, araştırmanın güvenilirliğini artırmak amacıyla bağımsız bir eğitim bilimleri uzmanı ile çapraz kontrol (intercoder reliability) yapılmıştır. Bu süreçte, iki farklı kodlayıcı tarafından yapılan analizler karşılaştırılmış ve kodlar arasındaki uyum oranı %85 olarak hesaplanmıştır. Bu oran, nitel araştırmalarda güvenilir bir analiz süreci yürütüldüğünü göstermektedir (Miles & Huberman, 1994).

Ayrıca, araştırmanın geçerliliğini sağlamak için öğretmenlerden elde edilen yanıtlar doğrudan alıntılarla desteklenmiş, katılımcıların deneyimlerini mümkün olduğunca nesnel bir şekilde yansıtmak amaçlanmıştır (Creswell, 2013). Bu sistematik analiz süreci,

araştırmada elde edilen bulguların bilimsel dayanaklara sahip olmasını ve eğitim alanında uygulanabilir sonuçlar sunmasını sağlamaktadır.

Bulgular

Araştırmada öğretmen görüşleri doğrultusunda elde edilen bulgular, içerik analizi yöntemiyle dört ana kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler: duygusal ve sosyal uyum sorunları, akademik uyum sorunları, öğretmen ve aile etkileşimi ile ilgili sorunlar ve davranışsal uyum sorunları olarak belirlenmiştir. Her kategoriye ilişkin alt temalar belirlenmiş ve bulgular sistematik bir şekilde sunulmuştur.

Tablo 1’de öğretmenlerin görüşlerine dayanarak belirlenen uyum sorunlarının kategorileri sunulmaktadır.

Tablo 1. İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyum Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar

Kategori	
1. Duygusal ve Sosyal Uyum Sorunları	- Öğrencilerin okul ortamına karşı kaygı ve korku duyması - Aileden ayrılma güçlüğü yaşanması - Sınıf içinde arkadaş edinmede zorluk çekme - Kurallara uyum sağlamakta güçlük çekme
2. Akademik Uyum Sorunları	- Derslere odaklanmada zorlanma - Okuma yazma becerilerinde gerilik - Ev ödevlerini yapma konusunda isteksizlik - Öğrenme sürecinde destek ihtiyacı
3. Öğretmen ve Aile Etkileşimi ile İlgili Sorunlar	- Velilerin sürece yeterince destek vermemesi - Aile-öğretmen iş birliğinin yetersiz olması - Evde düzensiz çalışma alışkanlıklarının olması
4. Davranışsal Uyum Sorunları	- Sınıf kurallarına uymama - Dikkat eksikliği ve hiperaktivite belirtileri gösterme - Okul içinde saldırgan veya içine kapanık davranışlar sergileme

1. Duygusal ve Sosyal Uyum Sorunları

Öğretmenlerin görüşlerine göre, bazı öğrenciler okul ortamına karşı kaygı ve korku geliştirmekte, bu durum onların sınıfa adapte olmasını zorlaştırmaktadır. Özellikle ilk kez okula başlayan öğrencilerde bu durum daha belirgin olarak gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra, bazı öğrencilerin aileden ayrılma konusunda zorluk yaşadığı ve okuldan kaçınma davranışları sergilediği belirtilmiştir.

Öğretmenler ayrıca, öğrencilerin sınıf içinde arkadaş edinme konusunda güçlük yaşadığını ve bu durumun sosyal uyumu olumsuz etkilediğini vurgulamıştır. Bu öğrencilerin genellikle çekingen oldukları veya iletişim kurmada zorlandıkları ifade edilmiştir. Kurallara uyum sağlamakta güçlük çeken öğrenciler ise öğretmenler tarafından sıklıkla gözlemlenmiştir. Özellikle sınıf kurallarına uymakta zorlanan öğrencilerin, ders işleyişini olumsuz etkileyebildiği belirtilmiştir.

2. Akademik Uyum Sorunları

Öğretmen görüşleri doğrultusunda, akademik uyum sürecinde öğrencilerin yaşadığı temel sorunlardan biri derslere odaklanmada zorluk çekmeleri olmuştur. Öğrencilerin derslere ilgisinin düşük olduğu, dikkat sürelerinin kısa olduğu ve akademik görevleri yerine getirmede isteksiz oldukları belirtilmiştir.

Bunun yanı sıra, bazı öğrenciler okuma yazma becerileri açısından gerilik yaşamakta ve bu durum onların diğer derslerde de zorlanmalarına neden olmaktadır. Okula yeni başlayan öğrencilerde ev ödevlerini yapma konusunda isteksizlik gözlemlendiği, bazı öğrencilerin ise ebeveyn desteği eksikliği nedeniyle bu süreçte zorlandıkları ifade edilmiştir. Ayrıca öğretmenler, bazı öğrencilerin öğrenme sürecinde ek destek ihtiyacı duyduklarını, ancak bu desteğin her zaman sağlanamadığını belirtmiştir.

3. Öğretmen ve Aile Etkileşimi ile İlgili Sorunlar

Öğretmenlerin ifadelerine göre, öğrencilerin okula uyum sürecinde ailelerin desteği önemli bir faktördür. Ancak bazı velilerin sürece yeterince destek vermediği ve öğrencilerin okul sürecine uyum sağlamasını zorlaştırdığı belirtilmiştir. Özellikle ebeveynlerin akademik destek sağlamadığı durumlarda, öğrencilerin derslere karşı ilgisinin azaldığı ve başarısızlık riskinin arttığı gözlemlenmiştir.

Bunun yanı sıra, öğretmenlerin büyük bir kısmı aile-öğretmen iş birliğinin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Bazı velilerin öğretmenlerle düzenli iletişim kurmadığı, öğrencilerinin akademik ve sosyal gelişimini takip etmede eksik kaldığı belirtilmiştir. Ayrıca evde düzensiz çalışma alışkanlıklarının olması, öğrencilerin öğrenme sürecini olumsuz yönde etkileyen bir diğer faktör olarak öne çıkmıştır.

4. Davranışsal Uyum Sorunları

Öğretmenler, bazı öğrencilerin sınıf kurallarına uymakta zorlandığını ve ders sırasında kuralları ihlal eden davranışlar sergilediğini belirtmiştir. Özellikle kurallar konusunda zorlanan öğrencilerin, sınıf ortamında uyum sorunu yaşadığı gözlemlenmiştir.

Öğretmenlerin görüşlerine göre, bazı öğrenciler dikkat eksikliği ve hiperaktivite belirtileri göstermektedir. Bu öğrencilerin ders sırasında dikkatlerini sürdüremediği, sürekli hareket halinde oldukları ve akademik görevleri yerine getirmekte zorlandıkları ifade edilmiştir.

Bunun yanı sıra, bazı öğrencilerin okul içinde saldırgan veya içine kapanık davranışlar sergilediği belirtilmiştir. Öğretmenler, özellikle içine kapanık öğrencilerin sosyal etkileşim kurmakta zorlandığını, saldırgan davranışlar gösteren öğrencilerin ise arkadaşlarıyla sürekli çatışma yaşadığını vurgulamıştır. Yukarıdaki bulgular doğrultusunda, öğretmenlerin ilkökul öğrencilerinin okula uyum sürecinde dört temel sorun alanı belirlediği görülmektedir. Bu sorunların çözümüne yönelik stratejiler ve öğretmenlerin önerileri, çalışmanın sonuç ve öneriler bölümünde ele alınacaktır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma bulguları, ilkökul öğrencilerinin okula uyum sürecinde çeşitli zorluklar yaşadığını ortaya koymaktadır. Duygusal, akademik, sosyal ve davranışsal uyum sorunları, öğretmenler tarafından sıklıkla dile getirilmiştir.

İlkokul dönemi, öğrencilerin bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimlerinin şekillendiği kritik bir aşamadır (Pianta, Cox & Snow, 2007). Bu süreçte öğrencilerin okula uyum sağlayabilmeleri, akademik başarıları ve psikososyal gelişimleri açısından belirleyici bir faktördür (Ladd, 1999). Okula uyum, öğrencinin sınıf ortamına, öğretmen beklentilerine, akran ilişkilerine ve akademik gerekliliklere adapte olabilmesini ifade eder (Wentzel, 1998). Ancak bazı öğrenciler çeşitli nedenlerle okula uyum sağlamakta güçlük çekmektedir. Bu uyum

sorunları, öğrencilerin motivasyonlarını, akademik performanslarını, sosyal ilişkilerini ve genel öğrenme süreçlerini olumsuz yönde etkileyebilir (Birch & Ladd, 1997).

Öğrencilerin okula uyum süreci, çeşitli faktörlerden etkilenmektedir. Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Kuramı'na (1979) göre, çocukların gelişimi, bireyin çevresindeki sistemlerin (aile, okul, akran grupları, toplumsal yapılar vb.) etkileşimiyle şekillenir. Bu bağlamda, öğrencilerin okula uyum sürecinde aile desteği, öğretmen tutumları ve akran ilişkileri önemli bir rol oynamaktadır (McClelland, Morrison & Holmes, 2000). Aile desteğinin yetersiz olması, çocukların okula karşı olumsuz bir tutum geliştirmesine ve okul kaygısı yaşamasına neden olabilir (Buhs, Ladd & Herald, 2006). Öğretmenlerin sınıf içindeki tutumu, öğrencilerin akademik özgüvenini ve okul aidiyetini doğrudan etkileyerek okula uyumu kolaylaştırabilir ya da zorlaştırabilir (Hamre & Pianta, 2001).

Uyum sorunları, akademik ve sosyal uyum açısından iki temel boyutta ele alınmaktadır (Ladd & Price, 1987). Akademik uyum, öğrencinin derslere katılımı, görevlerini yerine getirmesi ve akademik başarıya yönelik motivasyonunu ifade ederken; sosyal uyum, akran ilişkileri, öğretmenle kurulan etkileşim ve okul kurallarına uyum gibi faktörleri kapsamaktadır (Wentzel, 1991). Öğrencilerin okula uyum sürecinde bu iki boyutta yaşadıkları sorunlar, okul başarısızlığı, düşük benlik algısı, okula yönelik olumsuz tutumlar ve ilerleyen dönemlerde okul terki gibi uzun vadeli sonuçlara yol açabilir (Raver, 2002).

Öğretmenler, sınıf içi gözlemleri ve deneyimleri doğrultusunda öğrencilerin yaşadığı uyum sorunlarını yakından gözlemleme fırsatına sahiptir. Öğretmenlerin öğrencilerin okula uyum sürecindeki deneyimlerini değerlendirmeleri, hem erken müdahale stratejileri geliştirilmesi hem de eğitim politikalarının şekillendirilmesi açısından kritik bir veri kaynağıdır (Silver, Measelle, Armstrong & Essex, 2005). Bu nedenle öğretmen görüşlerinin, öğrencilerin yaşadığı uyum sorunlarını belirlemek ve çözüm yolları geliştirmek açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

ÖNERİLER

Bu bağlamda, aşağıdaki öneriler sunulabilir:

- Öğrencilerin duygusal uyum sürecini kolaylaştırmak için okulda rehberlik hizmetlerinin güçlendirilmesi

- Öğretmenlerin, öğrencilerin bireysel farklılıklarını gözetenek farklılaştırılmış öğretim yöntemlerini kullanmaları
- Ailelerin, çocuklarının okula uyum sürecine aktif katılımını sağlamak için öğretmenlerle iş birliği yapması
- Okula uyum sürecinde yaşanan sorunları azaltmak için okul öncesi eğitime katılımın teşvik edilmesi

Bu araştırma, ilkokul öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda öğrencilerin okula uyum sürecinde karşılaştıkları sorunları belirlemiş ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri sunmuştur. Elde edilen bulgular, gelecekte yapılacak araştırmalar ve eğitim politikaları açısından yol gösterici niteliktedir.

Kaynakça

- Birch, S. H., & Ladd, G. W. (1997). The teacher-child relationship and children's early school adjustment. *Journal of School Psychology, 35*(1), 61-79. [https://doi.org/10.1016/S0022-4405\(96\)00029-5](https://doi.org/10.1016/S0022-4405(96)00029-5)
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard University Press.
- Buhs, E. S., Ladd, G. W., & Herald, S. L. (2006). Peer exclusion and victimization: Processes that mediate the relation between peer group rejection and children's classroom engagement and achievement? *Journal of Educational Psychology, 98*(1), 1-13. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.98.1.1>
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3rd ed.). SAGE Publications.
- Giorgi, A. (2009). *The descriptive phenomenological method in psychology: A modified Husserlian approach*. Duquesne University Press.
- Hamre, B. K., & Pianta, R. C. (2001). Early teacher-child relationships and the trajectory of children's school outcomes through eighth grade. *Child Development, 72*(2), 625-638. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00301>
- Heidegger, M. (1996). *Being and time* (J. Stambaugh, Trans.). State University of New York Press. (Original work published 1927)
- Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology* (4th ed.). SAGE Publications.
- Ladd, G. W. (1999). Peer relationships and social competence during early and middle childhood. *Annual Review of Psychology, 50*(1), 333-359. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.50.1.333>
- Ladd, G. W., & Price, J. M. (1987). Predicting children's social and school adjustment following the transition from preschool to kindergarten. *Child Development, 58*(5), 1168-1189. <https://doi.org/10.2307/1130613>

- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. SAGE Publications.
- McClelland, M. M., Morrison, F. J., & Holmes, D. L. (2000). Children at risk for early academic problems: The role of learning-related social skills. *Early Childhood Research Quarterly*, 15(3), 307-329. [https://doi.org/10.1016/S0885-2006\(00\)00069-7](https://doi.org/10.1016/S0885-2006(00)00069-7)
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. Jossey-Bass.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). SAGE Publications.
- Moustakas, C. (1994). *Phenomenological research methods*. SAGE Publications.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd ed.). SAGE Publications.
- Pianta, R. C., Cox, M. J., & Snow, K. L. (2007). *School readiness and the transition to kindergarten in the era of accountability*. Brookes Publishing.
- Raver, C. C. (2002). Emotions matter: Making the case for the role of young children's emotional development for early school readiness. *Social Policy Report*, 16(3), 3-18.
- Seidman, I. (2019). *Interviewing as qualitative research: A guide for researchers in education and the social sciences* (5th ed.). Teachers College Press.
- Silver, R. B., Measelle, J. R., Armstrong, J. M., & Essex, M. J. (2005). Trajectories of classroom externalizing behavior: Contributions of child characteristics, family characteristics, and the teacher-child relationship during the school transition. *Journal of School Psychology*, 43(1), 39-60. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2004.11.003>
- Smith, J. A., Flowers, P., & Larkin, M. (2009). *Interpretative phenomenological analysis: Theory, method and research*. SAGE Publications.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (2nd ed.). SAGE Publications.
- van Manen, M. (2016). *Researching lived experience: Human science for an action sensitive pedagogy* (2nd ed.). Routledge.

Wentzel, K. R. (1991). Social competence at school: Relation between social responsibility and academic achievement. *Review of Educational Research*, 61(1), 1-24.
<https://doi.org/10.3102/00346543061001001>

Wentzel, K. R. (1998). Social relationships and motivation in middle school: The role of parents, teachers, and peers. *Journal of Educational Psychology*, 90(2), 202-209.
<https://doi.org/10.1037/0022-0663.90.2.202>